

MIDA ME NÄGIME KURTNAS

Kõik võõrkohtunike külastused on olnud õpetlikud. Viimasel ajal, õieti juba ammu, oleme aru saanud, et põhimõtteliselt oleme hindamises õigel teel. Erinevused meie hindajate ja külaliste vahel on tavaliselt väikesed ega ole põhimõttelised.

Igakord jääb meelde midagi, mida peaksime muutma. Ilmselt on aeg muuta suhtumist erinevatesse tüüpidesse ja võtta omaks maailma sporthobuste moodne tüüp kui ainuõige, lõpetada liiga raskete hobuste austamine, kui nad on vana tüübi kasvõi väga head esindajad, või ka väga kergete hobuste kõrge hindamine kui neis ei ole plahvatuslikku jõudu. Kõik nad võivad olla head, aga mitte väga head.

Teine suhtumine hindamisse, mida peame muutma, on publiku või omaniku arvamusega arvestamine. Võõrkohtunikul on muidugi lihtsam panna näiteks tori tõu väga heale esindajale tüübi ja kehaehituse hinneteks ainult 7, või öelda, et parim hobune on siiski see, kes tema enda hinnete järgi sai punkte teisest vähem. Nii peakski olema, ja paljudes tõuraamatutes on kirjutamata või isegi kirjutatud reegel, et hindekohtunike tööd ei saa vaidlustada ega tohi isegi arvustada. Kui ta on hindama kutsutud, on tal õigus.

Lars Berglund ütles välja ka hoopis vastupidise etteheite. Ei saa alati kindel olla, et sul on õigus, kui saad aru, et hobune ei näita oma tõelist loomust ja võimekust. Kirjalikus protokollis on ülekaalukalt kõige sagedamini, koguni 20 korda esinev sõna „jäik“. Peamiselt on see seotud psüühilise pingega ja on enamasti omanike tegemata töö tulemus.

Kirjutamata reegel on, et hobuseid ei tohi halvustada, aga tohib arvustada. Teame juba kõik, et hobuste hinnete järgi paremusjärjestusse seadmine hakkab oma aega üle elama ja lineaarne hindamine on tulevik. See tähendab, et võrreldakse väga suurt hulka üksikuid omadusi, mitte tervikuid. Omadused ju paranduvadki eraldi, mitte suurte kompleksidena, rääkimata tervikust.

Alljärgnevalt püüangi võrrelda mitte üksikute hobuste erinevaid omadusi, vaid üksikute omaduste esinemist-väljendumist finaalis. Mõne omadusega tipus olev hobune võib teisega olla lõpus, ja vastupidi.

Tüüp ja kehaehitus (hinnete summa):

Parima summa 16,5 p. said märad HABIBA K ja SANS ZETTE, 16 P. **Q PARAVATTI N, ALICE** ja täkud **CARELL N, HADES, NAVARRO**. Paksus kirjas nimed tähendavad siin ja edaspidi oma vanuse- ja sooklassi võitjaid, ainult 3-a. täkkudest ei olnud kokkuvõttes parimad **SALOMON** ja **CAPTAIN NORMANN** välimikult parimad.

Nõrgima summa 14 p. sai ainukesena OLYMPOS. Siinkohal pean enda ja meie kohtunike eest häbiga tunnistama, et me häbenesime piirkondlikul ülevaatusel nii halvasti hinnata tori ülevaatusel samade tunnuste eest kokku 17 p. (8,5 ja 8,5) saanud täkku. Väike õigustus on selles, et me pole veel teinud ametlikku otsust, et eelistame moodsat sporthobuse tüüpi ja mingi muu tüüp ei ole meie jaoks küllalt hea. Olympos on ju suurepärase näide universaaltüübi hobusest ja sellisena tori ülevaatusel hinded arusaadavad, aga hobune, kelle esiots on nii palju tagaotsast tugevam, tasakaal veohobusele vajalikuna, aga sporthobusele ebasobivalt esiotsal, esijalad lühikesed, tagajalad pikad, ei tohiks meil kõrget välimiku hinnet saada. Me ei tohi aretajaid segadusse viia. Isegi kui me ees oleks näiteks kõrgushüppes maailmarekordi ületanud hobune, ei ole ta ESH hobuste parandaja. Sporthobuse aretus liigub selliste hobuste poole, kes tõusevad kergesti tagajalgadele, universaalne hobune peab esijalad kõvasti maas hoidma, et raske vankri ees mitte püsti tõusta.

Jalad (esi- ja tagajalgade hinnete summa):

16 p. said **ALICE** ja SALOMON, 15 p. ja rohkem veel 9 hobust

14 p. said **CARELL N (!)**, FANTANA, QUICK TIME, 13,5 p. QUERIDO MIO. Muidugi on jalgade hindamine nii kiiresti ja pehmel pinnal keeruline, aga Lars Berglund oskas hästi lahti seletada mõned ikka arusaamatusi tekitavad hinnangud. Ta ütles et hark- ja koondvarbsust ei maksa eriti tähele panna, kui need pole äärmuslikud. Noorel arenemata hobusel on harkvarbsus peaaegu et hea, sest niikuinii rinnakorvi laienedes ja lihastiku tugevnedes seis muutub koondvarbsuse suunas ja täiskasvanud tugevad hobused on peaaegu alati kergelt koondvarbsed. Tuleb meelde, kuidas Hollandi VDL kasvanduse omanik tutvustas aastaid tagasi oma noori täkke Soomes, ja kõik olid kergelt koondvarbsed. Väga tähtis on aga liigeste ja kõõluste tugevus, nõ lapik, mitte ümmargune kämmal ja tugev suur kannaliiges. Oluliseks puuduseks pidas ta sellel ülevaatusel ainult mõne hobuse ebastabiilset kannaliigest ja eriti saabeljalgsust. Veel tuli jutuks kapjade ebasümmeetrilisus, mis on kah suur viga võrreldes kergete sümmeetriliste vigadega. Meil seda aga finaalis polnudki.

Samm

8,5 p. sai ainukesena OLYMPOS, nagu sammuhobuste tõust põlvnevale hobusele kohane. 8 p. said veel HARPOCRATES K ja NINETY-NINE,

7 p. ja alla selle said 14 hobust 21-st, seega suur enamus. HABIBA K, SANS ZETTE, ROXANNA ja NAVARRO hinne oli 6,5 p., mis tõi nende üldhinde allapoole kui see oleks võinud olla. See ei ole meie oludes sageli hobuse tegelik viga, vaid ettevalmistuse puudumine.

Peamine, mida samm peaks sporthobuse juures näitama, on pingevabadus, nii füüsilise jäikuse kui erutusest tingitud lihaspinge puudumine. Samas on sammu kõige lihtsam parandada natukenegi harjutades. Seesama VDL omanik kirjeldas oma kasvanduse noorhobuste harjutamist – käiakse paar korda nädalas suure maantee lähedal käekõrval jalutamas, maneežis on laes kümnete riikide lipud jms.

Traav

Kõrge 8,5 p. sai ainukesena SANS ZETTE, 8 p. said veel ROXANNA, ELDORADO, SMOKEY. Viimase juures tuleks tähele panna, kuivõrd teistest paremini liikus ta tagaotsal, iga samm rullus üle tagaotsa. Et esijalad olid kinnised, seda ka püstise õla tõttu, pole peamine, mootor on tähtsam.

7 p. said traavi eest 10 hobust, aga alla selle vaid FANTANA ja NINETY-NINE (isegi 6 p.). Huvitav, et parima traaviga Sans Zette oli nõrk sammus, kehvima traaviga Ninety-Nine aga sammus parimate hulgas.

Galopp

8 p. oli parim hinne, mis galopi eest üldse pandi, selle teenisid CARLETTA, **Q PARAVATTI N**, SALOMON, NAVARRO. Galopp on väga tihedalt seotud hüppega, nii võib ette öelda, et parima galopiga hobused olid ka parimate hüppajate hulgas, kui mitte arvestada Carlettat, kelle hüppehinde rikkus käitumine.

7 p. said galopi hindeks isegi sellised silma paistnud hobused nagu SMOKEY (parim koolisõidulootus), Sans Zette (parim traav), Ninety-Nine (samm 8), Carell N (4 parima tiitlit!), Alice (Best in Show!), ja veel Fantana ning Hades.

6 p., seega väga nõrk oli Eldorado ja Roxanna galopp ja see ei lasknud neil ka hüpetel korralikku tulemust saada.

Hüpe (võimsuse ja tehnika summa)

18 p. **CARELL N, ALICE, SALOMON**, 16 p. ja rohkem said 8 hobust, parimad olid ka klasside võitjad. 17,5 p. oli **Q PARAVATTI N** ja CAPTAIN NORMANNI tulemus.

14 p. said CARLETTA, SANS ZETTE, QUERIDO MIO ja alla selle 13,5 p. ROXANNA ning 12, 5 p. ELDORADO

Lars Berglund märkis, et meie nõuded hüppele on kõrged, Hollandist võetud süsteem, mis ei võimalda hoovõttu, teeb hästi selgeks, kes on hüppehobune, aga 3-a. hobustele oleks võinud takistuste vahesid 20 cm suurendada, et suured hobused ei oleks väikestest halvemas olukorras. Ta rõhutas ka selja töö olulisust (basküll tõusul, avamine maandumisel), mida paljud hobused liigse pingega tõttu ei näidanud. Ainuüksi suur hüpe ei ole veel suure edu tagatis, aeglane hüpe seejuures ammugi mitte. Nõrk hüpe pole mõnikord üldse hüpe nii madalatel kõrgustel.

Liikumishinnete summa

Formaalselt peaks see olema koolisõidu eelduste parim näitaja, ehk õigemgi kui liikumine, välimik ja jalad kokku. Lars Berglund aga leidis, et selliseid eeldusi saab hinnata ainult isikliku mulje järgi, numbrid võivad eksitada. Tema arvates on vaieldamatult parim koolisõidu tulevikuga hobune selles koosseisus SMOKEY. Punktisumma liikumiste eest oli tal 22,5 p., seega keskmine vaid 7,5. Temaga võrdne oli HARPOCATES K, aga CARLETTA ja OLYMPOS said 23 p. Smokey iseloomustuses on kirjas, et kõigil liikumistel töötavad tagajalad väga hästi, kuid õlgadest peaks olema lahtisem (püstõlg segab), segab ka jäikus galopil. Carletta aga paistis silma väga pingevaba sammu ja traaviga ning suure galopisammuga. Olympos oli hoolimata tagaotsa kaugele maha jäämisest sellesama tagaotsaga nii aktiivne, et kompenseeris selle puuduse vähemalt sammul ja galopil, aga mitte traavil.

Käitumine

8 p. ja rohkem said 11 hobust, välja paistsid jälle klasside võitjad: 9 p. **CARELL N, SALOMON, 8,5 p. Q PARAVATI N**

6 p. said ja järelikult käituda ei osanud BEITON ja CARLETTA.

Siin luges ilmselt rohkem kui mõne muu hinde puhul kodus tehtud töö. Kõik olid võrdses olukorras, kohalikke hobuseid finaalis ei olnud, ja kõik jõudsid kohale hilja või väga hilja. Berglund ütles selle kohta, et nii ei juhtu Rootsisis kunagi. Ülevaatusele tullakse eelmisel õhtul või nii vara hommikul, et jõutakse hobust vähemalt maneežga tutvustada. Korraldavad keskused teavad ka vähemalt paar nädalat enne ülevaatust, millal võivad osavõtjad tulla oma hobuseid samadel takistustel katsetama.

Mis veel meelde jäi?

Hämmastavalt vähe oli publikut. Oli ju parem ilm kui eelmisel aastal, oli Rita külalishke kohvik ja kõik muu ette teada. Kataloog oli internetis meie kodulehel üleval, aga arvestamata jäi, et tegelikult vaadatakse vaid Hobumaailma ja sellega tulevikus ka arvestame. Võib-olla mõtlesid paljud, et kodus Spordikanalilt vaadata on lihtsam. Tõelised huvilised ja asjatundjad või asja tunda tahtjad aga olid tribüünil või kohvikus ning vaatasid kodus Spordikanali video veel mitu korda läbi. Nii vähemalt tegi üks meie paremaid hobusekasvatajaid, ja tal oli hiljem ka midagi öelda hobuste ja hindamise kohta.

Üks probleem, mida õigusega ette heideti, oli siiski vähene reklaam. Aga see maksab, ja mitte vähe. Trükitud kataloogi mõtte laitis juhatuse üksmeelselt maha, internetti tahame tulevikus küll palju paremini kasutada. Korralduslikult peame aga lõpetama viimase hetke ülesandmised. Et korraldiku

informatsiooni edastada, peaksid finaali osavõtjad olema teada kaks nädalat enne finaali. Vähemalt Kurtna kohalik korraldus läheb aina paremaks, osavõtjate ja meie aretusühingu arenguruum on veel suur.

Raigo Kollom